

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 560/2015-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. novembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Cb 351/2007 a jeho rozsudkom z 25. júna 2012 a postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cob 167/2012 a jeho rozsudkom zo 14. januára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. apríla 2014 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Cb 351/2007 a jeho rozsudkom z 25. júna 2012 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cob 167/2012 a jeho rozsudkom zo 14. januára 2014 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 31. októbra 2007 na okresnom súde proti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), žalobu o zaplatenie 323 075,81 € s príslušenstvom z titulu vyplatenia odmeny za poskytnuté právne služby dojednané v mandátnej zmluve z 23. mája 2003. Okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodol na pojednávaní uskutočnenom 25. júna 2012 bez prítomnosti sťažovateľa s poukazom na splnenie podmienok podľa § 101 ods. 2 v spojení s § 48 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) tak, že žalobu sťažovateľa zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Sťažovateľ podal proti označenému rozsudku okresného súdu odvolanie, v ktorom poukázal na to, že okresný súd rozhodol na jedinom pojednávaní, a to bez jeho vypočutia a bez jeho osobnej prítomnosti, ako aj na to, že okresný súd nesprávne právne posúdil jeho vec. Napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo odvolanie sťažovateľa vyhodnotené ako nedôvodné a rozsudok okresného súdu bol potvrdený.

Sťažovateľ namieta, že v okolnostiach jeho prípadu bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy súbežne s porušením jeho práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom k ich porušeniu „došlo z dvoch právne významných príčin:

A. podľa ust. § 14 ods. 1 O. s. p. sú sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, účastníkom konania alebo ich zástupcom, možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

B. podľa ust. § 157 ods. 2, príp. § 167 ods. 2 O. s. p. musí byť odôvodnenie rozhodnutia presvedčivé, úplné, musí sa vyporiadať so všetkými základnými otázkami, ktoré sa v konaní riešia, musí byť v súlade s právnym poriadkom a predovšetkým musí byť pravdivé.“

Podľa sťažovateľa záver okresného súdu, že boli splnené podmienky podľa § 101 ods. 2 OSP na to, aby súd mohol jeho vec prejednať bez jeho osobnej účasti, „*nie je možné prijať a to tak bez nespochybniteľného overenia týchto okolností, ako aj okolností doručenia predvolania na pojednávanie (sťažovateľ poznamenávam, že iba na jediné pojednávanie vo veci a to bez účasti žalobcu -navrhovateľa), by takýto postup súdu podľa sťažovateľa viedol k svojvôli v rozhodovaní v celom súdnom procese, či dokonca k hrubému porušeniu základných ľudských práv.*

Je nespochybniteľnou skutočnosťou, že sťažovateľ o doručení predvolania na pojednávanie konané dňa 25.06.2012 v ktorom bolo rozsudkom rozhodnuté nemal a nemohol mať vedomosť, pretože sa v období od 19.05.2012 do 19.06.2012 zdržiaval zo zdravotných dôvodov mimo územia SR (Stuttgart, Zurrich). Napriek tejto významnej skutočnosti prvostupňový súd vo veci konal a to bez vypočutia nielen sťažovateľa, ale aj svedkov a vo veci na jedinom pojednávaní aj rozhodol.“.

Jeho námietky v odvolaní týkajúce sa nevykonania dokazovania prvostupňovým súdom považoval odvolací súd za nedôvodné, keďže sťažovateľ mal mať možnosť preukázania svojich tvrdení. Sťažovateľ taktiež nesúhlasí so závermi krajského súdu, že sťažovateľ „*bol riadne predvolaný, nepožiadal však o odročenie pojednávania a na pojednávanie sa bezdôvodne nedostavil. Zdôrazňuje pritom, že súd môže vo veci pojednávať a rozhodnúť v neprítomnosti účastníka konania len za splnenia uvedených predpokladov.*

V závere rozhodnutia odvolací súd dokonca konštatuje, že doručenie predvolania sťažovateľovi na pojednávanie konané dňa 25.06.2012 bolo vykonané zákonným spôsobom.

S takýmto záverom sťažovateľ nemôže súhlasiť, pretože takéto tvrdenie sa nezakladá na pravde, je nepodložené, sťažovateľovi ním bol spôsobený neodstrániteľný nepriaznivý dôsledok, ktorý nie je možné korigovať inak, ako ústavnou sťažnosťou.“.

Sťažovateľ ďalej poukazuje na to, že podaním z 20. augusta 2010 vzniesol námietku zaujatosti voči sudkyňi prejednávajúcej vec na prvom stupni. Svoju námietku odôvodnil tým, že „*sudkyňa má voči nemu zjavne nepriateľský vzťah, lebo ho hrubo urazila... tým, že hodnotila jeho životnú úroveň ako nadpriemernú v súvislosti s jeho zdravotným stavom a následnými liečebnými pobytmi. Napriek skutočnosti, že bola informovaná o jeho vážnom*

zdravotnom stave a z toho vyplývajúcich častých pobytoch mimo územia SR, doručovala mu písomnosti prostredníctvom PZ SR, čím došlo k zneváženiu jeho osoby v mieste bydliska a výkonu povolania. Súd rozhodujúci o námietke zaujatosti sa s touto argumentáciou sťažovateľa nestotožnil a sudkyňu z prejednávania veci nevyhlásil.“. Taktiež sťažovateľ podaním z 12. mája 2009 požiadal súd o oslobodenie od súdneho poplatku. Vo veci konajúca sudkyňa jeho žiadosť zamietla a oslobodenie od súdneho poplatku nepriznala. Na jeho odvolanie mu odvolací súd priznal oslobodenie od súdneho poplatku vo výške ¼. Napriek rešpektovaniu názoru súdu o „nezaujatosti konajúcej sudkyne je sťažovateľ presvedčený o jej zaujatosti pri prejednávaní veci na prvom stupni“.

Odôvodnenie rozsudku krajského súdu podľa názoru sťažovateľa nedáva jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením jeho nárokov. Krajský súd „sa vôbec nevyporiadal s argumentmi, ktoré... uviedol na odôvodnenie opodstatnenosti podaného odvolania.

Povinnosťou... krajského súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej, aj právnej stránky rozhodnutia.“.

Krajský súd podľa sťažovateľa „zaujal viacero nesprávnych právnych názorov ohľadne podstatných skutočností dôležitých pre posúdenie veci a týmto sťažovateľa vylúčil z realizácie svojich práv. Týmto nesprávnym postupom odvolacieho súdu bol sťažovateľovi spôsobný nepriaznivý výsledok a boli porušené jeho základné práva.“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu priznané čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ľudské právo na spravodlivý proces priznané čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní pred Krajským súdom v Trenčíne v konaní sp. zn. 16 Cob/167/2012-289 zo dňa 14.01.2014, ako aj konaní predchádzajúcim pred Okresným súdom v Trenčíne v konaní sp. zn. 39 Cb/351/2007-271 zo dňa 25.06.2012, porušené bolo.

2. *Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 16 Cob/167/2012-289 zo dňa 14.01.2014 sa ruší. Vec sa vracia Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.*“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (v danom prípade krajského súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré sťažovateľ označil, či už pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, III. ÚS 206/03, II. ÚS 77/04). Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo

slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 195/04, I. ÚS 11/05).

V súlade s už uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich v sťažnosti označených práv postupom a rozsudkom okresného súdu a postupom a rozsudkom krajského súdu. Z jeho argumentácie uvedenej v sťažnosti vyplýva, že k porušeniu označených práv malo dôjsť

- nedostatočným odôvodnením rozsudku okresného súdu,
- tým, že okresný súd konal v neprítomnosti sťažovateľa napriek tomu, že na to neboli splnené procesné podmienky, v dôsledku čoho neboli vykonané sťažovateľom navrhované dôkazy a došlo ku odňatiu práva konať pred súdom,
- nedostatočným odôvodnením rozsudku krajského súdu.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozsudkom okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (*mutatis mutandis* napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (*mutatis mutandis* I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická

osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

V danom prípade sťažovateľ mal proti napadnutému rozsudku okresného súdu možnosť podať odvolanie a túto možnosť aj využil, pričom o odvolaní rozhodol krajský súd rozsudkom. Z toho vyplýva, že sťažovateľ mal k dispozícii účinný právny prostriedok na ochranu svojich práv, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť krajský súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho základného a iného práva postupom a rozsudkom okresného súdu z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozsudkom krajského súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Táto povinnosť všeobecných súdov vzhľadom na ich postavenie ako primárnych ochrancov ústavnosti a vzhľadom na povinnosť Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodne záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd (pozri napr. III. ÚS 79/02) zahŕňa zároveň požiadavku rešpektovania procesných garancií spravodlivého súdneho konania vyplývajúcich z čl. 6 dohovoru v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (napr. III. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Sťažovateľ považuje odôvodnenie rozsudku krajského súdu za nezrozumiteľné a nepreskúmateľné, nevyhodnocujúce všetky jeho argumenty a z toho dôvodu za ústavne nekonformné, a to jednak v časti týkajúcej sa premlčania časti jeho peňažného nároku a vyhodnotenia zvyšnej časti peňažného nároku ako takého, za ktoré by mu patrila odmena, ako aj v časti, v ktorej sa krajský súd vysporiadal s jeho námietkami týkajúcimi sa jeho neúčasti (a s tým spojenou skutočnosťou, že nebol vypočutý a nemohol predkladať dôkazy) na pojednávaní pred okresným súdom.

Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia týkajúcej sa namietaného odňatia práva konať pred okresným súdom tým, že súd prvého stupňa nevykonal dôkladné dokazovanie, najprv odcitoval § 101 ods. 2 OSP, podľa ktorého súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Krajský súd ďalej poukázal na to, že v „citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku sú upravené predpoklady, za ktorých naplnenia môže súd vec prejednať v neprítomnosti účastníka. Súd môže uskutočniť pojednávanie v neprítomnosti účastníka konania iba vtedy, ak účastník konania: bol na pojednávanie riadne predvolaný, nepožiadal o odročenie pojednávania alebo dôvod, pre ktorý požiadal o odročenie pojednávania, nebol dôležitý. Súd môže vo veci pojednávať a na pojednávaní vec rozhodnúť v neprítomnosti účastníka konania len za splnenia vyššie uvedených predpokladov. Účastník, ktorý požiadal o ospravedlnenie a odročenie pojednávania, musí svoju žiadosť podložiť závažným dôvodom, pre ktorý žiada odročenie pojednávania. Pôjde o vážne dôvody, ktoré mu neumožňujú z objektívneho alebo subjektívneho hľadiska zúčastniť sa na pojednávaní. Dôležitosť dôvodu posudzuje súd vždy s prihliadnutím ku všetkým okolnostiam konkrétneho prípadu.“

Krajský súd považoval postup súdu prvého stupňa, keď vec prerokoval v neprítomnosti žalobcu, za správny, pretože podľa jeho názoru „neboli naplnené predpoklady pre odročenie predmetného pojednávania.“ Z obsahu súdneho spisu mal tiež krajský súd za preukázané, že „doručenie predvolania žalobcovi na pojednávanie konané

dňa 25. 06. 2012 bolo vykonané zákonným spôsobom a predvolanie sa považovalo v súlade s § 48 ods. 3 OSP za doručené dňa 17. 06. 2012... “.

Bolo na sťažovateľovi, aby s dostatočným časovým predstihom upovedomil súd prvého stupňa o vážnom dôvode, pre ktorý bude v tom čase mimo územia Slovenskej republiky, a požiadal, aby v tom čase nenariad'oval pojednávanie, a preto túto skutočnosť nie je možné dať na ťarchu súdu prvého stupňa, keď navyše, ako vyplynulo z vyjadrenia žalovaného k odvolaniu sťažovateľa podanému proti rozsudku okresného súdu, sťažovateľ „*sa nezúčastnil ani na jednom z 8 zvolaných pojednávanií*“. Súd prvého stupňa využijúc § 101 ods. 2 OSP v spojení s § 48 ods. 3 OSP prejednal vec v neprítomnosti sťažovateľa. V takomto postupe súdu prvého stupňa nebolo podľa názoru krajského súdu možné vidieť postup, ktorým by mohla byť účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom. S týmto záverom krajského súdu je potom v príkrom rozpore aj tvrdenie sťažovateľa, že okresný súd rozhodol na jedinom pojednávaní.

Ústavný súd považuje za potrebné v súvislosti s argumentáciou sťažovateľa o dôvodoch, pre ktoré sa na pojednávanie nedostavil, poznamenať, že ani krajskému, ani ústavnému súdu nepredložil žiadny dôkaz o tom, že sa v čase doručovania predvolania na pojednávanie v mieste doručenia nezdržoval.

Ustanovenie § 101 ods. 2 OSP je jedným z prejavu princípu arbitrárneho poriadku (v zmysle ktorého je súd povinný uskutočniť konanie tak, aby vydal meritórne rozhodnutie i bez súčinnosti účastníkov) a princípu oficiality. Sporové konanie je ovplyvňované princípom dispozičným, ktorý predvída aktivitu účastníkov konania. Aj v prípade procesnej pasivity účastníkov konania je súd povinný uskutočniť konanie a rozhodnúť. V prípade, ak účastník konania však požiadal o odročenie pojednávania, súd zväži dôležitosť dôvodov a zároveň posúdi, či nejde zo strany účastníka konania o obštrukčnú žiadosť o odročenie pojednávania, ktoré by zbytočne predlžovalo prebiehajúce konanie.

Na základe zistených skutočností potom ústavný súd považuje relevantnú časť odôvodnenia krajského súdu za vyčerpávajúcu a reagujúcu na podstatné dôvody uvádzané sťažovateľom v odvolaní vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľa.

K námietke sťažovateľa, že vo veci podľa jeho názoru rozhodol zaujatý sudca, ústavný súd poukazuje na to, že o nevyhlúčení konajúceho sudcu z prejednávania a rozhodovania vo veci sťažovateľa bolo riadne rozhodnuté nadriadeným súdom v zmysle § 16 ods. 1 OSP. Z tohto hľadiska poukaz navrhovateľa na skutočnosť týkajúcu sa nedostatku neustrannosti sudcu nie je podľa názoru ústavného súdu dôvodný.

Substancovať svoje skutkové tvrdenia je navrhovateľ povinný už v žalobe. Civilný proces sa uberá trendom koncentrácie civilného súdneho konania. Sťažovateľ sám svojou neúčastou na pojednávaní, na ktoré bol riadne a včas predvolaný, zmaril svoju možnosť vlastným zavinením dôsledne uplatňovať svoje práva a chrániť svoje záujmy, pričom Občiansky súdny poriadok (§ 101 ods. 2 OSP) umožňuje v rámci princípu arbitrárneho poriadku uskutočniť konanie tak, aby bolo vydané meritórne rozhodnutie i bez súčinnosti účastníkov. Z hľadiska okolností uvedeného konkrétneho prípadu nedošlo k porušeniu práva účastníka na spravodlivý proces bez toho, aby bola zároveň narušená plynulosť priebehu súdneho konania. Okrem procesnej ekonómie je uvedený postup v súlade i s požiadavkou efektivity rozhodovania a úsilím v čo najkratšom čase zaviesť medzi účastníkmi stav právnej istoty.

Neúčast' účastníka konania na pojednávaní, na ktoré bol riadne a včas predvolaný a ktorého sa nezúčastnil vlastným zavinením, nemôže byť porušením práva na spravodlivé súdne konanie. Všeobecný súd má možnosť prejednať vec, a teda aj vykonať dokazovanie v neprítomnosti takéhoto účastníka konania (§ 101 ods. 2 OSP), pričom aj rozsah a obsah dokazovania môže určiť sám. Ustanovenie § 120 ods. 1 OSP jasne uvádza, že súd rozhodne, ktorý z označených dôkazov vykoná, pričom môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Námietka sťažovateľa ani v tejto časti preto nemôže byť opodstatnená.

Sťažovateľ namieta arbitrárnosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu aj v časti týkajúcej sa vyhodnotenia jeho uplatnenej pohľadávky vyplývajúcej z mandátnej zmluvy o poskytovaní právnych služieb pre žalovaného ako premlčanej (v časti 221 477,33 €) a vo zvyšnej časti uplatnenej pohľadávky ako takej, za ktorú mu nepatrí dohodnutá odmena, pretože sťažovateľom predložené rozbery nemali podľa názoru okresného súdu charakter

rozboru konkrétnych vecí a boli vyhodnotené ako prehľad situácie, teda sťažovateľ nevykonával úkony spočívajúce vo vypracovaní právneho rozboru.

Úlohou ústavného súdu bolo skúmať, či v danom prípade krajský súd náležite vysvetlil, aké skutkové a právne úvahy ho viedli k potvrdzujúcemu rozsudku okresného súdu vo vzťahu k uvedeným skutočnostiam.

Krajský súd *preskúmal vec podľa § 212 ods. 1 OSP bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 OSP a dospel k záveru, že nie sú dôvody pre zmenu ani pre zrušenie napadnutého rozhodnutia a že napadnutý rozsudok je potrebné potvrdiť ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP, v zmysle ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.*

Krajský súd preskúmaním obsahu spisu zistil, že „súd prvého stupňa vykonal dokazovanie dostatočným spôsobom, dôkazy vyhodnotil v súlade so zásadami uvedenými v ustanovení § 132 OSP a zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver o tom, že žaloba žalobcu nie je dôvodná, a preto ju zamietol v celom rozsahu“.

Ďalej sa krajský súd stotožnil s právnym názorom prvostupňového súdu, keď „považoval za dôvodnú žalovaným špecifikovanú námietku premlčania proti žalobcom uplatneným pohľadávkam v celkovej výške 221 447,33 eur (t. j. 6 672 226 Sk), a to v súlade s ustanoveniami § 387 ods. 1, § 391 ods. 1 a § 397 Obchodného zákonníka“.

Napadnutý rozsudok okresného súdu v časti týkajúcej sa hodnotenia dôvodov fakturácie právnych služieb považoval krajský súd za dôvodný a dodal, že „v ustanovení § 16 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. sa určujú úkony právnych služieb, za vykonanie ktorých prislúcha advokátovi plná výška sadzby, nakoľko ide o úkony vykonané vo veci samej, alebo o úkony, ktoré sú pre vedenie alebo smerovanie konania veľmi dôležité. Prevezatím a prípravou zastúpenia sa rozumie jeden úkon, ktorý v sebe obsahuje aj analýzu prípadu vo vzťahu k jeho opodstatnenosti, dĺžke vybavenia veci a tiež k jeho obťažnosti,

resp. zhodnotenie a upozornenie klienta na neistotu úspechu vo veci. Uvedené štádium nie je možné označiť ako vypracovanie právneho rozboru veci, lebo právny rozbor veci je úkon právnej služby, ktorý nemôže byť vyžadovaný ako súčasť vybavenia veci, ale je samostatnou objednávkou klienta (ako napr. výklad určitých ustanovení alebo celého právneho predpisu). Právny rozbor veci by mal obsahovať návrhy na ďalší postup v konaní s odkazom na pramene práva, literatúru a judikatúru súdov, z ktorej vychádza. V zmysle uvedeného ani odvolací súd nepovažoval žalobcom predložené rozborové úkony právnej služby v súlade s § 16 ods. 1 písm. e) vyhlášky č. 163/2002 Z. z., za ktoré by žalobcovi patrila odmena v súlade s mandátnou zmluvou. Žalobca ani v odvolacom konaní nepreukázal, že pre žalovaného vykonal porady a rokovania s klientom v dňoch 14. 10. 2003 a 24. 10. 2003, čím žalobcovi nevznikol nárok na vyplatenie odmeny za predmetné úkony podľa čl. V. vyššie uvedenej mandátnej zmluvy.“

Krajský súd považoval taktiež námietky sťažovateľa v podanom odvolaní týkajúce sa nevykonania dôkladného dokazovania súdom prvého stupňa za nedôvodné a zároveň uviedol, že sťažovateľ „mal v priebehu konania na súde prvého stupňa možnosť navrhnúť vypočutie svedkov alebo predložiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, o čom bol ako účastník konania poučený v súlade s § 120 ods. 4 OSP“.

Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre aj v nadväznosti na § 219 ods. 2 OSP zdôrazňuje, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na napadnutý rozsudok okresného súdu, v ktorom sa o zamietnutí žaloby uvádza, že žalovaný „vzniesol proti žalobcom uplatneným pohľadávkam námietku premlčania, ktorú presne špecifikoval vo vyjadrení k žalobe zo dňa 9.10.2008“.

Po preskúmaní tohto vyjadrenia vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania okresný súd zistil, že námietka premlčania je dôvodná „vo výške 60 076 Sk v prípade faktúry č. 20030005, vo výške 303 094 Sk v prípade faktúry č. 20030007, vo výške 90 700 Sk

v prípade faktúry č. 20030008, vo výške 5 708 744 Sk v prípade faktúry č. 20030010 a vo výške 509 612 Sk v prípade faktúry č. 20030011. Námiетка premlčania je dôvodná celkom vo výške 6 672 226 Sk. “.

Ďalej okresný súd vo vzťahu ku špecifikovaným úkonom právnych služieb uviedol, že, „*v prípade špecifikovaných úkonov právnych služieb vykonaných v mesiaci máj 2003 vznikla podľa názoru okresného súdu sťažovateľovi povinnosť odmenu za tieto úkony po predchádzajúcom odsúhlasení žalovaným vyúčtovať „dňa 1.6.2003 so splatnosťou do 15.6.2003, dňom 16.6.2003 začala plynúť 4-ročná premlčacia doba, ktorá uplynula dňa 16.6.2007“.* V prípade špecifikovaných úkonov právnych služieb vykonaných v júni 2003 vznikla sťažovateľovi povinnosť odmenu za tieto úkony po predchádzajúcom odsúhlasení žalovaným vyúčtovať „*dňa 1.7.2003 so splatnosťou do 15.7.2003, dňom 16.7.2003 začala plynúť 4-ročná premlčacia doba, ktorá uplynula dňa 16.7.2007.* V prípade špecifikovaných úkonov právnych služieb vykonaných v mesiaci júl 2003 vznikla žalobcovi povinnosť odmenu za tieto úkony po predchádzajúcom odsúhlasení žalovaným vyúčtovať dňa 1.8.2003 so splatnosťou do 15.8.2003, dňom 16.8.2003 začala plynúť 4-ročná premlčacia doba, ktorá uplynula dňa 16.8.2007. V prípade špecifikovaných úkonov právnych služieb vykonaných v mesiaci august 2003 vznikla žalobcovi povinnosť odmenu za tieto úkony po predchádzajúcom odsúhlasení žalovaným vyúčtovať dňa 1.9.2003 so splatnosťou do 15.9.2003, dňom 16.9.2003 začala plynúť 4-ročná premlčacia doba, ktorá uplynula dňa 16.9.2007. “.

Po závere súdu o dôvodnosti námietky premlčania posudzoval okresný súd „*peňažný nárok žalobcu na zaplatenie odmeny vyúčtovanej faktúrou č. 20030005 vo výške 2 x 18 639 Sk + paušál 2 x vo výške 128 Sk = 37 534 Sk (úkony vykonané dňa 14.10.2003 - porada a rokovanie s klientom podľa § 16 ods. 1 písm. b/, dňa 21.10.2003 - vypracovanie právneho rozboru podľa § 16 ods. 1 písm. e/), vyúčtovanej faktúrou č. 20030008 vo výške 2 x 14 800 Sk + paušál 2x vo výške 128 Sk + 1 x vo výške 17 030 Sk+ 1 x paušál vo výške 128 Sk = 47 014 Sk (úkony vykonané dňa 24.10.2003 - porada a rokovanie s klientom podľa § 16 ods. 1 písm. b/, dňa 31.10.2003 - vypracovanie právneho rozboru podľa § 16 ods. 1 písm. e/; dňa 4.10.2003 - vypracovanie právneho rozboru podľa § 16 ods. 1 písm. e/), vyúčtovanej faktúrou č. 20030010 vo výške 2 850 930 Sk + paušál vo výške 128 Sk = 2 851 058 Sk (úkon*

vykonaný dňa 31.10.2003 - vypracovanie právneho rozboru podľa § 16 ods. 1 písm. e/), vyúčtovanej faktúrou č. 20030011 vo výške 125 150 Sk + paušál vo výške 128 Sk = 125 278 Sk (úkon vykonaný dňa 31.10.2003 - vypracovanie právneho rozboru podľa § 16 ods. 1 písm. e/)" z dôvodu, že žalovaný v konaní namietal reálnosť vykonania úkonu právnej služby, ako aj skutočnosť, že sťažovateľom označený úkon – vypracovanie právneho rozboru, nemá charakter právneho rozboru.

Ďalej okresný súd poukázal na § 120 ods. 1 a § 132 OSP, z ktorých vyplýva, že „občianske súdne konanie je ovládané prejednávacou zásadou, v dôsledku ktorej povinnosť tvrdiť skutočnosti a navrhnúť na ich preukázanie dôkazy je zásadne vecou účastníkov. Platí, že každý z účastníkov preukazuje tie skutočnosti, z ktorých vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky. Neunesenie dôkazného bremena postihuje účastníka nepriaznivým následkom v podobe neúspechu v konaní.“.

Sťažovateľ v konaní podľa názoru okresného súdu nepreukázal, že „pre žalovaného vykonal úkony podľa § 16 ods. 1 písm. b) vyhl. č. 163/2002 Z. z., porady a rokovania s klientom v dňoch 14.10.2003, 24.10.2003 tak ako tieto uviedol v prílohách k jednotlivým faktúram podľa jednotlivých súdnych konaní“. Pokiaľ ide o úkony právnej služby podľa § 16 ods. 1 písm. e) vtedy platnej vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) označené sťažovateľom ako „vypracovanie právnych rozborov vecí“, ktoré sťažovateľ priložil k jednotlivým faktúram a za ktoré vyúčtoval žalovanému odmenu, okresný súd v konaní ustálil, že „predložené rozborov nemajú charakter a nie sú právnym rozborom konkrétnych vecí, v ktorých mal žalobca zastupovať žalovaného. Právny rozbor možno kvalifikovať ako profesionálne právne poradenstvo na existujúcu skutkovú situáciu v záujme práv a oprávnených záujmov klienta s prípadným preventívnym riešením právnych problémov.“. Okresný súd predložené rozborov vyhodnotil ako „prehľad situácie v konkrétnych právnych veciach vedených súdmi vrátane prehľadu úkonov, ktoré vykonal iné osoby ako žalobca“. Podľa názoru okresného súdu sťažovateľ „vyhotovením týchto prehľadov nevykonala úkon spočívajúci vo vypracovaní právneho rozborov, za ktoré by žalobcovi patrila dohodnutá odmena. Na základe vykonaného dokazovania, po vyhodnotení dôkazov podľa § 132 O. s. p. a právnom

posúdení věci dospel súd k záveru, že žaloba žalobcu nie je dôvodná a preto súd žalobu v celom rozsahu zamietol. “.

Na základe uvedenej argumentácie krajského súdu ústavný súd zistil, že krajský súd sa primerane argumentačne vysporiadal s finančnými nárokmi sťažovateľa vyplývajúcimi z mandátnej zmluvy, uviedol, prečo podľa jeho názoru došlo k premlčaniu časti jeho peňažnej pohľadávky, ako aj prečo nebol „*právny rozbor věci*“, ktorý predložil sťažovateľ k niektorým faktúram, vyhodnotený ako úkon právnej služby v súlade s § 16 ods. 1 písm. e) vyhlášky č. 163/2002 Z. z., a reagoval na všetky podstatné tvrdenia uvádzané sťažovateľom v odvolaní. Krajský súd v rámci odôvodnenia svojho rozsudku uviedol skutkové zistenia, o ktoré oprel svoje rozhodnutie, ozrejmil, akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní, zároveň uviedol aj ustanovenia príslušných právnych predpisov, podľa ktorých zistený skutkový stav posúdil.

K namietanému spôsobu hodnotenia dôkazov zo strany krajského súdu ústavný súd uvádza, že už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že do obsahu základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

Postup krajského súdu pri odôvodňovaní rozsudku vo věci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom názorov najvyššieho súdu. Nad rámec tohto odôvodnenia ústavný súd poukazuje na ustálený právny názor, podľa ktorého právo na spravodlivý proces neznačí právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom (II. ÚS 3/97, II. ÚS 173/07).

Sťažovateľ v sťažnosti neuvádza žiadne skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé spochybniť správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

Na základe uvedeného podľa názoru ústavného súdu nejestvuje taká príčinná súvislosť medzi označeným základným právom sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a rozsudkom krajského súdu v danej veci, ktorá by umožňovala vysloviť záver o porušení sťažovateľom označených práv. Skutočnosť, že sa sťažovateľ nestotožňuje s právnym názorom krajského súdu, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti uvedeného rozhodnutia a nezakladá oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným (IV. ÚS 205/07).

Z uvedených dôvodov bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd poznamenáva, že aj pochybenie okresného súdu spočívajúce v odňatí práva konať pred súdom v súvislosti s neodstránením takéhoto pochybenia krajským súdom je dovolacím dôvodom.

Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd porušil jeho v sťažnosti označené práva, a to napriek tomu, že už v konaní pred okresným súdom bolo sťažovateľovi v dôsledku procesného pochybenia okresného súdu odňaté právo konať pred súdom.

Podľa platnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi sú závažné procesné pochybenia súdov dôvodom podania dovolania podľa § 237 OSP. Tento mimoriadny opravný prostriedok umožňuje účastníkom občianskeho súdneho konania závažné procesné pochybenia namietať. Základným ústavným predpokladom na vznik právomoci ústavného súdu v konaní o sťažnostiach je, aby o ochrane tvrdeného porušenia základného práva nerozhodoval iný súd.

Tvrdené pochybenia krajského súdu možno hodnotiť ako odňatie práva konať pred súdom.

Podľa § 237 OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Keďže dovolanie podľa § 237 písm. f) OSP možno považovať za účinný prostriedok nápravy tvrdeného porušenia sťažovateľových práv už uvedeným spôsobom zo strany krajského súdu, bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľa uplatnených v jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. novembra 2015